

KRÍZOVÉ ZDRAVOTNÍCKE ZABEZPEČENIE A FAKTORY VPLYVU NA TVORBU MODELU.

Krbata Roman *

ABSTRAKT

Krízové zdravotnícke zabezpečenie je systém opatrení na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti obyvateľov, príslušníkov ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a ostatných zložiek v príprave na riešenie krízových situácií a počas ich riešenia. Tvorba modelu tohto systému je formovaná faktormi, ktoré podstatne ovplyvňujú jeho štruktúru, organizáciu a zabezpečenie krízového riadenia v rámci rezortu zdravotníctva a tiež v medzirezortnom pôsobení. Z hľadiska právneho prostredia je v platnej terminológii zakomponovaný pojem krízové riadenie zdravotníctva a krízové zdravotnícke zabezpečenie. V ostatných rokoch je v odborných kruhoch vo veľkej miere používaný pojem krízová pripravenosť zdravotníctva.

Kľúčové slová:

Krízové riadenie zdravotníctva, krízové zdravotnícke zabezpečenie, krízová pripravenosť zdravotníctva.

ABSTRACT

Crisis health services is a system of actions for securing health care of population, armed forces, armed security forces and the other components in a preparation phase for a solution the crisis situations and during the solution. Creation the model of system is shaped by factors that substantially affects its structure, organization and securing of crisis management within the health sector and also within the interdepartmental operations. In terms of legal environment is incorporated in the current terminology the concept of health crisis management and crisis health support. In recent years, there is a term of health crisis preparedness widely used in professional circles.

Key words:

Health crisis management, crisis health services, health crisis preparedness.

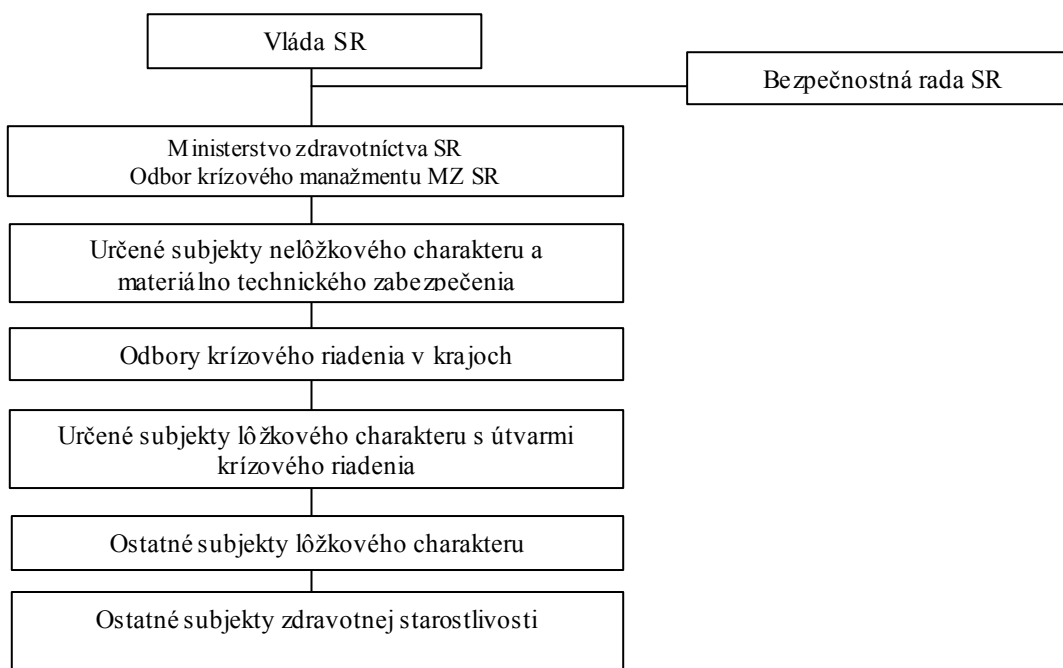
* Roman Krbata, Ing., doktorand FŠI UNIZA, Katedra krízového manažmentu, NEMOCNICA Bánovce – 3. súkromná nemocnica, s.r.o., e-mail: roman.krbata@nemocnicabn.sk

ÚVOD

Zdravotníctvo a systém krízového riadenia zdravotníctva v Slovenskej republike je tvorený ako podsystem bezpečnostného systému štátu. Každá krízová situácia nesie v sebe potenciál zachraňovania ľudských životov a zdravia prostredníctvom poskytnutia neodkladnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti. Bez organizovanej prípravy zdravotníctva, prevencie a krízového plánovania na činnosť v krízových situáciách nie je šanca zvládnuť extrémne nároky na fungovanie poskytovania zdravotnej starostlivosti hromadne postihnutým osobám následkami krízovej udalosti [1]. Pri tvorbe modelu a optimalizácie krízového riadenia zdravotníctva, krízového zdravotníckeho zabezpečenia a zdravotnej bezpečnosti obyvateľstva je dôležitým aspektom analýza aktuálnych rizík v prostredí a vplyv určitých faktorov.

1 KRÍZOVÉ RIADENIE ZDRAVOTNÍCTVA

Krízové riadenie zdravotníctva je systém riadenia orgánmi štátnej správy cez orgány samosprávy až po výkonné zdravotnícke inštitúcie a zdravotnícke zariadenia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Štruktúra krízového riadenia zdravotníctva ja zobrazená na obrázku 1.

Obrázok 1 Schéma krízového riadenia zdravotníctva

Krízový manažment v zdravotníctve je sústava pracovníkov a špecifická činnosť manažmentu zameraná na analýzu možnosti vzniku kríz v systéme zdravotníctva, ich príčin, možných následkov a hľadanie opatrení a nástrojov na ich predchádzanie a eliminovanie negatívnych dopadov v prípade ich vzniku.

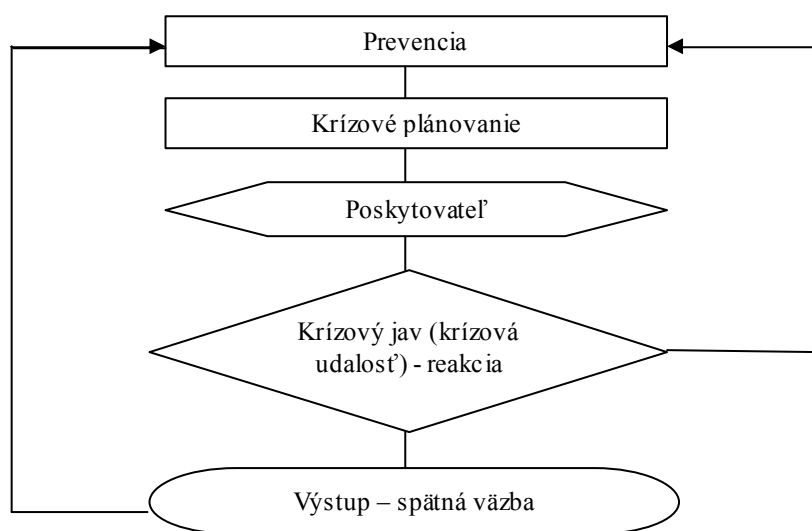
Krízový manažment zdravotníctva SR tvorí:

- odbor krízového manažmentu MZ SR
- samostatné odbory krízového riadenia krajov
- útvary krízového riadenia zdravotníckych zariadení – SHM [1].

2 KRÍZOVÉ ZDRAVOTNÍCKE ZABEZPEČENIE

Krízové zdravotnícke zabezpečenie je súhrn organizačných, materiálo-technických a personálnych zdravotníckych, hygienických a protiepidemiologických opatrení na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti obyvateľov, ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a ostatných zložiek v príprave na riešenie krízových situácií a počas ich riešenia [2].

Systém krízového zdravotníckeho zabezpečenia je prezentovaný ako systém, ktorý integruje riadenie reakcie (odozvy) na krízovú udalosť, vytváranie a vedenie aktivít zložiek IZS, pričom indikuje výhody systému krízového zdravotníckeho zabezpečenia pre účastníkov krízovej udalosti. Algoritmus procesu krízového riadenia v oblasti krízového zdravotníckeho zabezpečenia je na obrázku 2.

Obrázok 2 Algoritmus krízového riadenia v zdravotníctve

3 KRÍZOVÁ PRIPRAVENOSŤ ZDRAVOTNÍCTVA

Krízová pripravenosť zdravotníctva je schopnosť poskytovania zdravotnej starostlivosti pri udalostiach, ktoré okrem iných aspektov narušenia bezpečnosti, prinášajú situácie s hromadným postihnutím osôb na zdraví [3].

Krízová pripravenosť zdravotníctva je teda stav výstupu procesov príprav na zvládnutie reakcie zdravotníctva na následky krízových udalostí. Krízovú pripravenosť zdravotníctva je možné zvyšovať vzdelávaním, technicko-materiálnym zabezpečením

a overovať taktickými cvičeniami a simulovanými zásahmi za predpokladu optimálneho personálneho, materiálno-technického a finančného zabezpečenia.

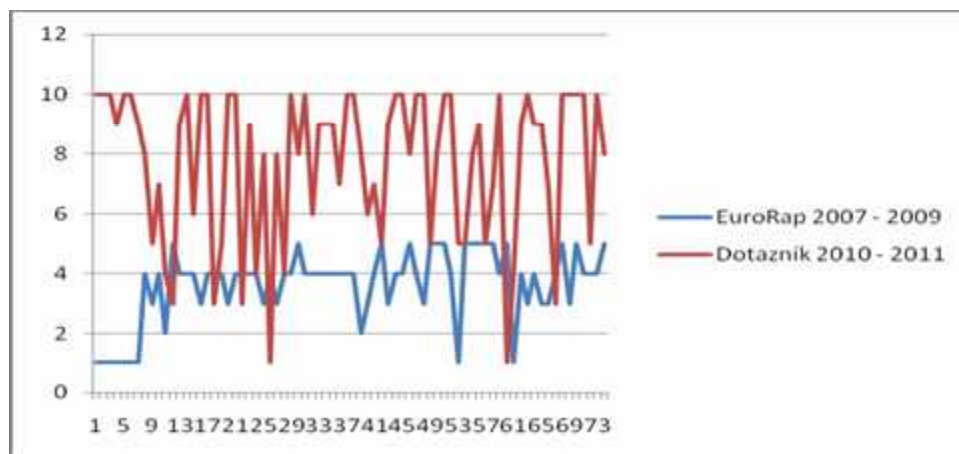
4 VPLYVY NA TVORBU MODELU

Na tvorbu a optimalizáciu modelu krízového riadenia zdravotníctva a jeho krízového zabezpečenia vplyvajú určité faktory a zároveň je dôležité prihliadať na hodnotenie a analýzu rizík konkrétneho územia.

4.1 RIZIKÁ

K aktuálnym rizikám na území SR, ktoré je možné objektívne hodnotiť a analyzovať patria:

- priemyselné havárie,
- technologické havárie,
- doprava,
- živelné pohromy,
- prírodné katastrofy,
- ekologické havárie,
- nebezpečenstvo epidémie resp. pandémie,
- terorizmus,
- konflikt obyvateľstva s ozbrojenými zločkami (zásahy poriadkovej polície pri hromadných podujatiach a pod.),
- vojenský konflikt.

Obrázok 3 Porovnanie prieskumu dopravnej nehodovosti
Zdroj: EuroRap 2007- 2009, Dotazníkový prieskum 2011

V porovnávacom grafe na obrázku 2 sú usporiadané údaje z prieskumu dopravnej nehodovosti na cestnej sieti v jednotlivých okresoch SR podľa Európskeho programu hodnotenia ciest EuroRap za obdobie rokov 2007 – 2009 s hodnotiacou stupnicou od 1 do 5 a hodnotenia vybraného rizika vážnych dopravných nehôd

v identických okresoch (spádových územiach nemocníc) podľa dotazníkového prieskumu pre krízových manažérov nemocníc oslovením 73 respondentov s hodnotiacou stupnicou od 1 do 10.

4.2 FAKTORY VPLYVU

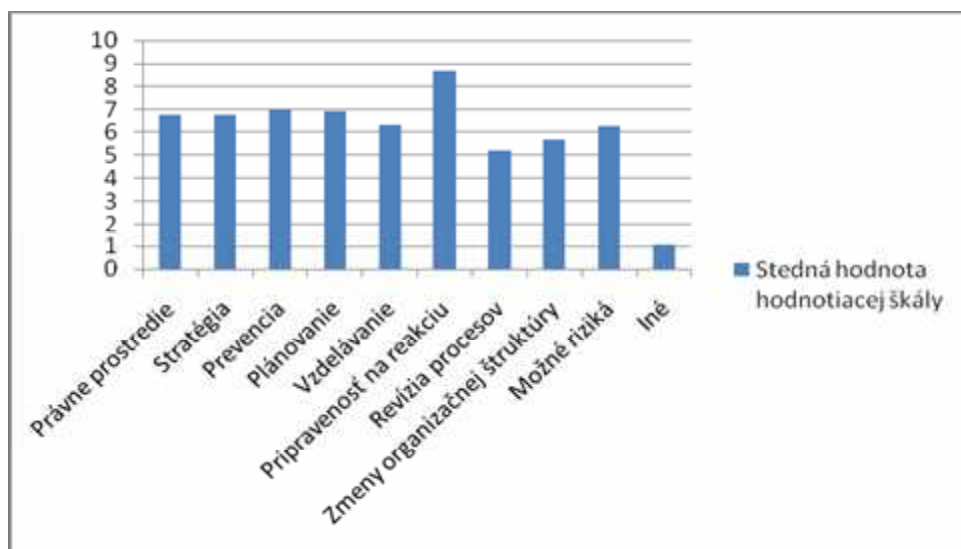
Z faktorov, ktoré môžeme hodnotiť ako vplyvajúce na tvorbu a optimalizáciu modelu komplexného riešenia krízového zdravotníckeho zabezpečenia, sú dôležité:

- právne prostredie,
- prevencia,
- plánovanie,
- vzdelávanie,
- pripravenosť na reakciu,
- revízia procesov,
- zmena organizačnej štruktúry vrátane ľudského, finančného a materiálo – technického zabezpečenia,
- aktuálne riziká,
- charakter územia.

Zo získaných údajov dotazníkového prieskumu (uvedeného v kapitole 4.1) sú zobrazené stredné hodnoty hodnotiacej škály od 1 do 10 v grafe na obrázku 4.

Za najdôležitejšie faktory boli oslovenými respondentmi ohodnotenú faktory:

faktor	stredná hodnota
- pripravenosť na reakciu	8,66
- prevencia	7,01
- plánovanie	6,93
- právne prostredie a stratégia	6,77

Obrázok 4 Vplyv faktorov na tvorbu modelu, Zdroj: Dotazníkový prieskum 2011

Za faktory s najmenšou dôležitosťou boli respondentmi ohodnotené faktory:

faktor	stredná hodnota
- revízia procesov	5,20
- iné	1,08

ZÁVER

Z uvedených faktov a grafov v kapitole 4.1. je zjavne vidieť, že hodnotenie rizika vážnych dopravných nehôd podľa oslovených respondentov v mnohých častiach priebehu grafu koliduje s prieskumom dopravnej nehodovosti cestnej siete v jednotlivých okresoch SR podľa EuroRAP.

Z dotazníkového prieskumu vplyvajúcich faktorov na tvorbu, zdokonaľovanie a optimalizáciu krízového riadenia v zdravotníctve a systém krízového zdravotníckeho zabezpečenia môžeme hodnotiť odpovede respondentov za subjektívno-profesijný názor, akými faktormi sa treba zaoberať pri riešení zdokonaľovania systému krízového riadenia v zdravotníctve. A hoci je podľa dotazníkového prieskumu najvyššie hodnotený faktor „pripravenosti na reakciu“, je potrebné konštatovať, že tento faktor je skôr dôsledkom príprav, plánovania, prevencie, právneho prostredia v smere tvorby a uplatňovania právnych noriem, smerníc, usmernení a koncepcií s dôrazom na personálne a materiálno-technické zabezpečenie.

LITERATÚRA

- [1] MZ SR. 2010. *Krízový manažment zdravotníctva SR*. Dostupné na: www.health.gov.sk.
- [2] Šimák, L. 2006. *Terminologický slovník krízového riadenia*. Žilina. 2006. ISBN 80-88829-75-5.
- [3] MZ ČR. 2007. *Koncepcie krízové připravenosti zdravotnictví České republiky*. Praha. 2007. Č. j. MZDR 3708 / 2007.
- [4] EuroRAP. *Stupeň rizikovosti vybraných ciest na Slovensku 2007 - 2009*. Dostupné na: <www.eurorap.org>.
- [5] Krbata, R. Dotazníkový prieskum. *Prieskum úrovne systému zdravotníckeho zabezpečenia v sieti nemocníc pri riešení krízových javov*. 2010 – 2011.

Článok recenzoval:
Ing. Katarína Zánická Hollá, PhD.